

Slovenská pošta vydala poštovú známku „Technické pamiatky: Solivar v Prešove“

Bratislava, 15. júna 2021

Slovenská pošta vydala v piatok 11. júna 2021 poštovú známku „Technické pamiatky: Solivar v Prešove“, s nominálnou hodnotou 1,20 €.

Poštová známka rozmerov 44,4 × 27,2 mm, vrátane perforácie, vychádza vo forme upraveného tlačového listu so 6 známkami. Známkou vytlačila technikou oceľotlače v kombinácii s ofsetom spoločnosť Tiskárna Hradištko, s.r.o. Motívom poštovej známky je historická budova skladu soli s mapou komplexu budov soľného úradu na pozadí.

Súčasne s poštovou známkou je vydaná obálka prvého dňa s pečiatkou FDC s dátumom 11. 6. 2021 a domicilom mesta Prešov. Na FDC je zobrazený gápeľ (unikátna stavba – mechanizmus na ťažbu soli). Motív FDC pečiatky vychádza z banského erbu Soľnej bane. Autorom výtvarného návrhu poštovej známky, FDC a FDC pečiatky ako aj rytiny poštovej známky a FDC je Mgr. art. Jozef Česla.

Na tému Technické pamiatky na poštových známkach pripravili Slovenské technické múzeum – Múzeum Solivar a Slovenská pošta – POFIS a Poštové múzeum výstavu, ktorú si môžu záujemcovia pozrieť až do 31. júla 2021 vo výstavných priestoroch Múzea Solivar na Námestí osloboditeľov 4 v Prešove.

Solivar v Prešove patrí medzi najvýznamnejšie technické pamiatky na Slovensku. Jedinečnosť a unikátnosť tohto areálu nemá v oblasti technických pamiatok podobného druhu na území Slovenska konkurenta a presahuje hranice Európy. Solivar sa zapísal do dejín nielen kvalitnou soľou, ale i pozoruhodným technickým zariadením, ktoré sa zachovalo dodnes.

Komplex objektov na čerpanie a varenie soli zo soľanky pochádza zo 17. storočia. Celý areál bol v roku 1968 vyhlásený za Národnú kultúrnu pamiatku, čím bol povýšený na unikát Slovenska.

Areál historického Solivaru sa rozprestiera na terajšom predmestí metropoly Šariša – mesta Prešov. Tvorí ho niekoľko samostatne stojacích budov s pôvodným technologickým a technickým zariadením. Medzi najvýznamnejšie zachované objekty patrí budova Gápla postavená nad šachtou Leopold, zásobníky soľanky nazývané Četerne, Varňa (huta) František, Sklad soli (komore) či banská klopačka medzi miestnym obyvateľstvom nazývaná Turňa.

Kontakt

Mgr. Iveta Dorčáková

hovorkyňa, Slovenská pošta, a.s. **e:** dorcakova.iveta@slposta.sk **w:** www.posta.sk

V roku 1571 sa pod vedením Wolfganga Styxa začala raziť prvá a zároveň najstaršia šachta v tomto ložisku, šachta Leopold. Bola vyhlbená za jeden rok a dosiahla hĺbku 155 m. V roku 1674 bola nad ňou postavená budova Gápl'a. Slúžila ako hlavná šachta na odťažbu kamennej soli, soľanky, jaloviny, vetranie a fáranie baníkov. Postupne boli do ložiska hĺbené aj ďalšie šachty.

Rozhodujúci zvrat vo vývoji soľného závodu nastal o polnoci z 21. na 22. februára 1752, keď sa z opustenej štôlne privalila do bane voda a zaplavila všetky horizonty. Dňom 1. júla 1752 sa úradne zakázalo fárať do bane Leopold. Tento dátum sa považuje za prelomový, pretože definitívne ukončil ťažbu kamennej soli.

Zaplavenie baní donútilo vedenie závodu uvažovať o zmene spôsobu získavania soli. Celý areál začal meniť svoju podobu. Stavali sa ďalšie výrobné budovy, menila a zdokonaľovala sa technológia, až sa závod stal „veľkou fabrikou na soľ“.

Dnes už starý solivarský závod soľ neprodukuje. Jeho niekdajšia sláva ožíva v novej podobe jedinečného múzea, ktoré nadväzuje na genius loci staroslávnej Soľnej Bane. Tento unikátny technický komplex s atribútmi jedinečnosti, monumentality a geniality jeho tvorcov je významným artefaktom našich dejín.

PhDr. Marek Duchoň

Kontakt

Mgr. Iveta Dorčáková

hovorkyňa, Slovenská pošta, a.s. e: dorcakova.iveta@slposta.sk w: www.posta.sk